

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

14/6/2021

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο συγγραφέας εστιάζει στη σημασία του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού στη χώρα μας, παραθέτοντας μαρτυρίες δύο μαθητών. Ειδικότερα, επισημαίνεται η ανάγκη ένταξης του μαθήματος στο σχολικό πρόγραμμα από το γυμνάσιο, καθώς η απουσία του οδηγεί σε προβληματικές επιλογές που επιτείνουν τον κορεσμό κάποιων επαγγελμάτων και την ανεργία. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, ωθούν πολλούς νέους στον επαγγελματικό συμβιβασμό και στη μετανάστευση.

ΘΕΜΑ Β

B1.

α. **ΣΩΣΤΟ:** «Πριν από την κατάρρευση ... επιτευγμάτων και θαυμάτων»

β. **ΣΩΣΤΟ:** «Όμως η τελευταία κρίση ... στη λατρεία του»

γ. **ΛΑΘΟΣ:** «Το 47% δήλωσε ... οι διενέξεις κρατών»

δ. **ΣΩΣΤΟ:** «Πάντως, όπως αφηγείται η ιστορία ... επαληθεύτηκαν ποτέ»

ε. **ΛΑΘΟΣ:** «Όμως το παρόν ... το αντίστροφο»

(Η παράθεση των χωρίων είναι ενδεικτική για τη δικαιολόγηση της απάντησης, χωρίς η χρήση τους να είναι υποχρεωτική.)

B2

α. Τίτλος με κυριολεκτική σημασία

Οι προβληματισμοί των νέων και τα κριτήρια επιλογής επαγγέλματος

Τίτλος με μεταφορική σημασία

Ο δύσβατος δρόμος της επαγγελματικής αποκατάστασης

(Οι τίτλοι είναι απλώς ενδεικτικοί του πνεύματος της απάντησης και υπάρχει πληθώρα άλλων πιθανών επιλογών που μπορούν να ικανοποιήσουν το ζητούμενο της άσκησης).

β.

Στο κείμενο 1 ο συντάκτης κάνει χρήση στατιστικών στοιχείων (Το 47% δήλωσε...ανθρώπους», «Το 39% δήλωσε...ποιότητα ζωής) γιατί θέλει να αναδείξει την ανησυχία του εντονότερα και να πείσει για τις ανησυχίες για το μέλλον και τις δυσοίωνες προβλέψεις που προκαλούν οι τεχνολογικές εξελίξεις, επικαλούμενος τη λογική του δέκτη. Η παράθεση αυτών των στοιχείων ενισχύει την αξιοπιστία, την εγκυρότητα και την επιδραστικότητα των απόψεων και των επιχειρημάτων που παρουσιάζονται.

Η εκτεταμένη χρήση μαρτυριών τεσσάρων μαθητών στο κείμενο 2 αποτελεί ένα βιωματικό τεκμήριο, με το οποίο ο αρθρογράφος θέλει να αναδείξει τα όνειρα και τις επαγγελματικές προσδοκίες των μαθητών με έναν πιο άμεσο και βιωματικό τρόπο. Ο λόγος κερδίζει σε πειστικότητα, ενώ η ζωντάνια, η αμεσότητα και η παραστατικότητα που αποκτά το ύφος διεγείρουν και συναισθηματικά τον αναγνώστη, ο οποίος γίνεται κοινωνός των προβληματισμών της νέας γενιάς.

B3.

Στο συγκεκριμένο κειμενικό απόσπασμα η πρόθεση της συντάκτριας είναι να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες, ώστε να αντιμετωπίσουν το επερχόμενο μέλλον με μεγαλύτερη αισιοδοξία. Για να επιτύχει το συγκεκριμένο στόχο, χρησιμοποιεί **α' πληθυντικό πρόσωπο** («φανταστούμε...Σωρεύουμε...Επιμένουμε...νιώθουμε...») για να δώσει

καθολικότητα στα νοήματα της αλλά και να τονίσει τη ανάγκη της συλλογικότητας για την ανάληψη ευθύνης αλλά και δράσης από τους ανθρώπους, με το ύφος του κειμένου να γίνεται πιο άμεσο, παραστατικό και οικείο. Παράλληλα, έχουμε τη **χρήση της ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας με τη χρήση ποικίλων μεταφορών** («αδιαπέραστο πέπλο», «πεδίο εκκόλαψης προσδοκιών») που απεικονίζουν παραστατικά τις μεγάλες δυσκολίες και τα αδιέξοδα που καλείται να αντιμετωπίσει ο σύγχρονος νέος, γεγονός που επιτρέπει στον αναγνώστη να αντιληφθεί καλύτερα το πρόβλημα με τη διέγερση του συναισθήματός του. Τέλος, η συντάκτρια χρησιμοποιεί και ένα **ρητορικό ερώτημα** («Άλλωστε, τι άλλο μπορούμε να κάνουμε;») ολοκληρώνοντας το κείμενό της, εκφράζοντας έντονα την άποψή της αλλά και μια προτροπή προς τον αναγνώστη. Έτσι έλκει την προσοχή του και τον προβληματίζει ώστε να αγωνιστεί για ένα αισιόδοξο μέλλον, προσδίδοντας ζωντάνια, παραστατικότητα και συναισθηματική φόρτιση στο κείμενο, ενώ δημιουργεί και μια αλληλεπίδραση μεταξύ της ίδιας και του αναγνωστικού κοινού.

(Στην απάντηση, με την κατάλληλη δικαιολόγηση, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και ο μικροπερίοδος λόγος αλλά και η αντίθεση).

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Το ποίημα αναφέρεται στον ιδανικό βίο που διάγουν τα παιδιά στον Σείριο, σε μια ουτοπική ουσιαστικά κοινωνία και ζωή, που αντιτίθεται στην πραγματικότητα που υπάρχει στη Γη. Αυτή η ανεμελιά όμως και η έλλειψη προβληματισμών, μακριά από πολέμους και θανάτους, κλονίζεται από όσα τους αναφέρει ο δάσκαλός τους για τη Γη, οδηγώντας στη συναισθηματική αντίδραση που περιγράφεται στο κλείσιμο του ποιήματος. Βλέπουμε, καταρχάς, ότι η Γη τους μοιάζει «σα φτερό θαλασσινό» (παρομοίωση), όταν όμως μαθαίνουν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι εκεί, για πολέμους και θανάτους που τους ταλανίζουν, τότε η Γη – με έναν έντονα

εικονοπλαστικό και μεταφορικό λόγο – χαρακτηρίζεται «του σύμπαντος αρρώστια και πληγή». Παράλληλα, η έντονη αντίθεση («ποτέ δε βάλαν έγνοια στην καρδιά» - «και βάλαν από εκείνη τη βραδιά μιαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά») παρουσιάζει ανάγλυφα τον προβληματισμό και τη συγκίνηση που δημιουργήθηκαν, συναισθήματα που προάγονται και με τη χρήση εικόνων για τη Γη («εκεί τραγούδια λένε, γράφουν στίχους») αλλά και πάλι μ'εσω μεταφορών («κι ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους»).

Προσωπικά, θεωρώ ότι η ιδανική ζωή, όπως αυτή που περιγράφεται στον Σείριο, μακριά από πολέμους, θανάτους και αρρώστιες, σαφώς και είναι επιθυμητή, καθώς θα εξασφάλιζε σε μεγάλο βαθμό την ψυχική αρμονία και ισορροπία για τον οποιονδήποτε, δημιουργώντας καλύτερες συνθήκες για ατομική και κοινωνική πρόοδο. Ωστόσο, πέραν του ότι είναι μάλλον ουτοπικό να πιστεύουμε στην ύπαρξη ενός τέτοιου κόσμου, ίσως ο συγκεκριμένος τρόπος ζωής να μην επέτρεπε τη βίωση όλων των συναισθηματικών εναλλαγών που μπορεί να υπάρξουν στη ζωή ενός ανθρώπου, την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του, οδηγώντας ίσως σε μια κάπως «μονότονη» και ανιαρή καθημερινότητα.

(Εκτός από τους κειμενικούς δείκτες που αναφέρθηκαν, μπορεί ακόμα να αξιοποιηθεί το γ' πρόσωπο της αφήγησης που με αντικειμενικότητα και αποστασιοποίηση παρουσιάζει τις συναισθηματικές διακυμάνσεις των παιδιών. Στο σκέλος της έκφρασης προσωπικής άποψης, οποιαδήποτε θέση μπορεί να γίνει αποδεκτή αν υποστηριχθεί ικανοποιητικά).

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

(Το ζητούμενο κείμενο αποτελεί άρθρο σε νεανική ιστοσελίδα. Κατά τη συγγραφή του επικρατεί το γ' πρόσωπο, το α' πληθυντικό και - λιγότερο- το α' ενικό).

Τίτλος: Ο αγώνας των νέων για ένα καλύτερο αύριο

Πρόλογος: Διαχρονικά, οι νέοι αποτελούν την πιο ευαίσθητη και μαχητική κοινωνική ομάδα για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και την εξασφάλιση ενός καλύτερου μέλλοντος. Η πανδημία όμως του τελευταίου χρονικού διαστήματος, σε συνδυασμό με την έξαρση ποικίλων κοινωνικοπολιτικών προβλημάτων, έχουν αυξήσει την απαισιοδοξία, όπως καταδεικνύεται από διάφορες επιστημονικές έρευνες και κείμενα που αναρτώνται σε νεανικές ιστοσελίδες. Γι' αυτό και είναι απαραίτητος ο εξοπλισμός των νέων με τα κατάλληλα εφόδια που θα τους επιτρέψουν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που θα τους παρουσιαστούν μελλοντικά.

Α' ζητούμενο: Εφόδια αντιμετώπισης ανησυχιών του μέλλοντος

- Καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και ικανότητας, διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων.
- Άρση των προκαταλήψεων και των στερεοτυπικών αντιλήψεων, αποφυγή του δογματισμού με την παράλληλη προαγωγή της ανεκτικότητας και της διαλλακτικότητας.
- Ενσυναίσθηση, σεβασμός στη διαφορετικότητα και στα προβλήματα των συνανθρώπων.
- Πίστη σε ανώτερες αξίες και ιδανικά, χωρίς την υποταγή σε πάθη και εξαρτήσεις.
- Δημοκρατική συνείδηση, ενεργός πολιτότητα, συμμετοχή στα κοινά, με ενδιαφέρον για τα πολιτικά δρώμενα και καλλιέργεια της ατομικής και κοινωνικής υπευθυνότητας.
- Υψηλό μορφωτικό επίπεδο και επαγγελματική κατάρτιση που θα επιτρέπει την προσαρμογή στις απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας.
- Ενδοσκόπηση και αυτογνωσία για τις κατάλληλες επιλογές σε επαγγελματικό και προσωπικό επίπεδο.

Β' ζητούμενο: Δράσεις για τη βελτίωση του κόσμου

- Εθελοντική δράση/εθελοντισμός. Αιμοδοσία, συσσίτια, γενικότερη παροχή βοήθειας σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, είτε ατομικά είτε στο πλαίσιο εθελοντικών οργανισμών.

- Οικολογικός ακτιβισμός (Ανακύκλωση, δενδροφυτεύσεις, καθαρισμός ακτών-πλατειών, αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας).
- Πολιτική δραστηριοποίηση, με την κατάλληλη ενημέρωση και τη συμμετοχή σε κοινωνικές πρωτοβουλίες (πορείες-διαμαρτυρίες), υπεύθυνη συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες.
- Άμεση στηλίτευση και καταγγελία στις αρμόδιες αρχές διαφόρων φαινομένων κοινωνικής παθογένειας και εγκληματικότητας.
- Συνεχής εξέλιξη γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από διαδικασίες διά βίου μάθησης (σεμινάρια, μετεκπαίδευση).
- Ενασχόληση με την τέχνη ως μέσω εξευγενισμού της ψυχής αλλά και πνευματικής και αισθητικής καλλιέργειας (παρακολούθηση ή και συμμετοχή σε καλλιτεχνικά δρώμενα, λογοτεχνική ανάγνωση, επίσκεψη σε μουσεία και εκθέσεις τέχνης) .
- Ειδικά η νέα γενιά μπορεί να χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την ορθότερη ενημέρωση και την προώθηση ανθρωπιστικών και εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών.

Επίλογος: Η σύγχρονη κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα, με την έξαρση του ρατσισμού, των ανισοτήτων, με την οικονομική κρίση, την αύξηση της εγκληματικότητας και την καταπάτηση της ιδιωτικότητας κάνουν το μέλλον να μοιάζει δυσοίωνο. Εμείς, όμως, οι νέοι, μπορούμε και οφείλουμε να αφυπνιστούμε για να αναστρέψουμε την υφιστάμενη κατάσταση και να πάρουμε ουσιαστικά τη ζωή στα χέρια μας κάνοντας τους αιώνους να μοιάζουν ευνοϊκοί.

[Προφανώς και δεν είναι πρακτικά δυνατό να αξιοποιηθούν και να δικαιολογηθούν επαρκώς σε ένα κείμενο 400 λέξεων όλες οι παραπάνω ιδέες. Η αναφορά σε κάποιες από αυτές (3-4 σε κάθε ζητούμενο) καλύπτει απολύτως ικανοποιητικά τα θέματα που έχουν τεθεί]

